

I. KAPITOLA

(Rok Páně 1349)

Z lekce rétoriky odcházel Jan z Landštejna nespokojený. Mistr Alfonso se svými žáky rozebíral text obsáhlé epické skladby Cantar de Mio Cid. Tohle pojednání vzniklo před dvěma staletími a na rozdíl od písní, které se zpívaly v německých zemích a kde Cid zemře hrdinskou smrtí v boji s nevěřícími při obraně Valencie, v téhle starobylé skladbě boj přežije, dožívá doma a jeho hlavní starostí je svatba jeho dcer.

V diskuzi se Jan snažil hájit verzi, kterou znal z domova. Ta hovořila o rytířství a hrdinské smrti jako vzoru pro všechny křesťany. Ale mistr Alfonso to rezolutně odmítl a řekl: „Hrdinských příkladů si můžeme vymyslet stovky, ale síla dějin je v tom, že přináší příběhy pravdivé. Fantazie básníka by k nim jistě přidala epizody veselé, smutné, poučné i mravokárné, ale o tom to není. El Cid Campeador byl hrdina a nic na tom neumenšuje fakt, že před hradbami Valencie nezemřel. Poučení musíme hledat v tom, co se stalo, nikoli v tom, co bychom chtěli, aby se událo. Ne zemřít, ale žít! Historie přináší křesťanské vzory, zatímco literatura má jen pobavit. V tom je rozdíl mezi realitou a fantazií.“

„Mně se taky líbila víc tvá verze,“ ujišťoval ho jeho nejlepší přítel Diego de Castrocontrigo, když vyšli na ulici. Byl vysoký, snědý, s černými kudrnatými vlasy a vždycky dobře naladěný. Chodíval módně oblečený, ovšem s povinným krátkým černým pláštěm a ba-

retem jako všichni studenti. Na většinu věcí mívali stejný názor, chutnala jim stejná jídla a líbila se jim stejná děvčata. Proto si rozuměli.

Diego klidným hlasem pokračoval: „Náš mistr se ohání dějinami, ale kdo ví, jak to doopravdy bylo? Opravdu Cid ten boj přežil? Mně osobně se to nezdá. Proč by ho potom trubadúři tak opěvovali? I když ve skutečnosti je jedno, jak se to celé seběhlo. Podstatná přece není realita, ale právě fantazie. Schopnost dávat událostem takovou podobu, aby vyprávění lidskou duši potěšilo a povznadlo.“

Jan z Landštejna však vrtěl nesouhlasně hlavou. Už dříve přemýšlel o odpovědnosti těch, kteří zachycovali události psaným slovem. Teprve dneska však při disputaci na univerzitě pochopil, že nelze stavět na roveň rytířskou píseň a kroniku. Oba tyhle způsoby psaní měly v křesťanském světě své místo, to nesporně. Jenže ta díla se nedala poměřovat, protože každé vnímalo události po svém. Ale podstatné bylo něco jiného. Jeho přítel Diego to formuloval přesně. Jaký smysl ta díla mají, poučit či pobavit? Otázka zněla, co ulehčí křesťanům jejich těžký život víc, suchopárná věčnost kroniky či povznášející verše hrdinského eposu? Na první pohled by se zdálo, že to druhé. Zábava je kořením života. Jenže existovalo něco, co vyvracelo tenhle možná trochu ukvapený názor.

Nahlas namítl: „A co evangelia? Jsou také historií, a jakou! Pokud chceš, jsou to kroniky popisující život a smrt Ježíše Krista. Není to čtení zábavné, ale křesťanům přinášejí evangelia víc než všechny hrdinské eposy celého světa. Zvěstují poselství o Zmrtvýchvstání a naději na spásu.“

„To je přece něco úplně jiného. Snad nakonec nebudeš hájit suchopárné anály a kroniky?“

„Zatraceně, to nechci. Ale říkám, že odkaz minulosti má svou váhu a nemůžeme ho svévolně zlehčovat.“

„Takže tvé pojetí písně o Cidově smrti před hradbami Valencie svévolně zlehčuje pravdu, a proto bychom ji měli odsoudit a zavrhnout? Navzdory tomu, že se lidem líbí a rytířům ukazuje, co je hrdinství?“